

Структурно-функціональна модель підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку

У статті представлено характеристику структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку. Розкрито її концептуальну й методологічну основи, обґрунтовано принципи, функції та педагогічні умови; проаналізовано етапи та основні компоненти. Особливий акцент автор робить на описанні науково-методичного супроводу, що дозволяє оптимізувати процес професійної підготовки студентів спеціальності „Дошкільна освіта”.

Ключові слова: педагогічна підтримка, модель, педагогічні умови, науково-методичний супровід.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Вихід України на європейський і світовий рівень обумовлює потребу у створенні нової освітньої системи, що з'єднує в собі національні традиції та основні досягнення світової педагогічної думки. Виховання здорової та компетентної особистості, забезпечення прав дитини на повноцінний фізичний, інтелектуальний, моральний, естетичний і соціальний розвиток, формування передумов навчальної діяльності, є головними пріоритетами сучасної української дошкільної освіти. Перераховані тенденції вимагають удосконалювання професійної підготовки майбутніх вихователів. Дошкільним навчальним закладам необхідний педагог, здатний створювати умови для всебічного розвитку й саморозвитку дітей. Одним із шляхів вирішення цього завдання є підготовка майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку.

Аналіз досліджень і публікацій... Питанням загальної професійної підготовки майбутніх фахівців присвячені дослідження: А. Бойко, Л. Вовк, Н. Дем'яненко, Н. Кичук, В. Лугового, Е. Лузік, В. Майбороди, Н. Ничкало, Д. Ніколенко, О. Олексюк, О. Пехоти, О. Савченко, В. Семиченко, Р. Хмелюк та ін. Сучасні підходи до проблеми професійної підготовки педагогів на засадах компетентісно зорієнтованого підходу піднімаються у працях В. Анищенко, І. Беха, Н. Глузман, С. Гончаренка, І. Зязюна, Л. Кондрашової, О. Михайличенка, О. Сухомлинської. Значним внеском у професійну підготовку майбутніх вихователів стали дослідження Л. Артемової, Г. Біленької, О. Богінч, Ю. Косенко, М. Машовець, Т. Поніманської та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття... Аналіз сучасної наукової літератури та теоретико-експериментальних праць свідчить, що сьогодні накопичено певний досвід підготовки вихователів для дошкільних навчальних закладів, та все ж залишається не висвітленою проблема підготовки студентів спеціальності „Дошкільна освіта” до педагогічної підтримки дітей. Як наслідок, недостатньо розроблено питання теоретичного й методичного забезпечення процесу професійної підготовки в даному напрямі, що визначає доцільність розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх вихователів до підтримки дошкільників як особливого виду педагогічної діяльності.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у визначенні та характеристиці основних структурних елементів моделі підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу... Проектування процесу підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку потребує побудови моделі досліджуваного об'єкта, виділення його істотних зв'язків, описання його структурно-динамічних характеристик. Перш ніж перейти до моделі, зупинимось докладніше на аналізі даного поняття. Прийнято вважати, що моделювання – це метод дослідження об'єктів пізнання на їхніх моделях. Модель у перекладі із французького означає – міра, зразок, норма. Одне з перших визначень поняття „модель” належить Г. Клаусові, який розумів її як відображення фактів, речей і відносин у вигляді простої, прозорої матеріальної структури певної області [3, с.262].

Пізніше акцент робився на моделюванні схованих якостей внутрішнього плану об'єкта, а значення слова „модель” надбало змісту аналога (схеми, структури, знакової системи) певного фрагмента природної або соціальної реальності, породження людської культури, концептуально-теоретичного утворення та ін. – оригіналу. Цей аналог служить для зберігання та розширення знання про цій оригінал, його конструювання, перетворення або керування ним. На думку

П. Образцова, модель служить засобом опису, прогнозування поведінки прототипу (оригіналу) [7, с.73].

В. Краєвський відносить моделювання до теоретичних методів, за допомогою яких можуть бути перетворені ділянки педагогічної дійсності, удосконалена педагогічна діяльність і – у загальному виді – позначено, що потрібно зробити, щоб цю діяльність поліпшити [4].

Однак Л. Хоружа акцентує увагу на тім, що модель має пізнавальний потенціал тільки в тому випадку, якщо вона відповідає об'єкту, який досліджується, здатна замінити його в процесі вивчення і є акумулятором одержання про нього нової інформації [8].

Н. Яковлева у свою чергу вважає, що модель особистості фахівця повинна передбачати не тільки актуальні, але й перспективні його якості та властивості. У протилежному випадку вона втрачає свою розвиваючу основу й сили [9]. Отже, модель становлення фахівця повинна враховувати компоненти моделі його особистості (сукупність його якостей і властивостей) і компоненти моделі його діяльності (опис видів діяльності або списки розв'язуваних завдань).

Метод моделювання широко використовується в сучасних педагогічних дослідженнях, що підтверджують наукові праці І. Богданової; Н. Булгакової; Н. Глузман; Л. Коваль; О. Савченко; Л. Хоружої; А. Хуторського та інших учених. Моделювання розглядається в них як метод опосередкованого теоретичного керівництва об'єктом. При цьому досліджується не сам об'єкт, а штучна або природна система, що перебуває в повній відповідності з об'єктом, що вивчається.

Цільова варіативність побудови певної моделі впливає на вибір її форм (структурні, описові) і видів (структурні та функціональні, логічні та логіко-математичні, інформаційні, моделі-аналогії та ін.). У межах нашого дослідження ми вибираємо форму концептуальної, комбінованої моделі, що представляє сукупність ідей, принципів, підходів, на основі яких здійснюється процес підготовки майбутніх вихователів. Цільове призначення моделі – удосконалювання змісту та засобів організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі для більш ефективного формування готовності майбутніх вихователів до надання педагогічної підтримки дітям дошкільного віку.

Уважаємо за необхідне уточнити, що методологічною основою моделі є гуманістична парадигма особистісно зорієнтованої освіти. У центрі гуманістичної парадигми – особистість як суб'єкт життя, яка має потребу в саморозвитку. Гуманістична парадигма спрямована на розвиток внутрішнього світу дитини, міжособистісне спілкування, діалог, допомогу в особистісному рості. Документ стратегічного значення – „Національна Доктрина розвитку освіти в Україні XXI столітті” визначає у контексті гуманістичної парадигми реалістичний курс розвитку освіти. Реалізація доктрини забезпечує перехід до нового типу освіти – особистісно зорієнтованої, суть якої може бути представлена такими положеннями:

1) особистість, як педагогічна категорія, відображає специфічну сферу освіти та розвитку людини;

2) крім оволодіння у процесі освіти досвіду застосування знань, способів вирішення пізнавальних і практичних завдань, творчого досвіду, студент повинен опанувати й досвід „бути особистістю”, тобто досвід виконання специфічних особистісних функцій (вибірковості, рефлексії, самореалізації, соціальної відповідальності та ін.).

Як концептуальна основа моделі підготовки майбутніх вихователів виступають взаємозалежні системний, аксіологічний, діяльнісний, особистісний, компетентнісний підходи.

Цінність *системного підходу* полягає в тому, що він дає можливість вивчати об'єкт, явище в цілісності та структурованості зв'язків між їхніми елементами. Використання цього підходу припускає аналіз усіх факторів, які впливають на досліджуване педагогічне явище як систему, спрямованість діяльності суб'єкта на забезпечення оптимального функціонування педагогічних систем. Філософські аспекти системного підходу розроблено О. Авер'яновим, Б. Афанасьєвим, В. Садовським та ін. Стосовно до проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів даний підхід розглядається у роботах Б. Гершунського, Н. Кузьміної, Т. Ільїної та ін. Відповідно до системного підходу професійно-педагогічну підготовку майбутніх вихователів ми розглядаємо як цілісну, динамічну, керовану систему, у якій здійснюється підготовка студентів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку.

Аксіологічний підхід – це філософсько-педагогічна стратегія, що показує шляхи розвитку професійного мистецтва, використання педагогічних ресурсів для розвитку особистості. Деякі дослідники (В. Андреев, Є. Бондаревська, І. Ісаєв, В. Сластьонін, Т. Сергеева) вважають за можливе при підготовці фахівців для освітніх установ у межах вивчення педагогічних дисциплін спеціально виділити як методологічну основу аксіологічний підхід, що додасть процесу підготовки майбутніх вихователів ціннісну спрямованість.

Процес професійного становлення студентів, заснований на *діяльнісному підході*, припускає моделювання майбутньої самостійної педагогічної діяльності. Засвоєння теоретичних знань і

формування професійно-практичних умінь розуміється як процес їх інтеграції на основі взаємодії всіх способів і форм організації навчання (Г. Бокарева, Г. Петрова, Л. Рувинський та ін.). На думку авторів, професійна спрямованість педагогічної освіти полягає у тому, що у формуванні особистості педагога повинно бути досягнуто діалектична єдність двох сторін – інтелектуальної (розвиток педагогічного мислення) і практичної (оволодіння педагогічною технікою).

Особистісний підхід опирається на психологічну теорію особистості та визнає необхідність використання різних видів діяльності для повноцінного розвитку особистості. Можна стверджувати, що використання цього підходу стимулює професійну самоосвіту й самовиховання студентів, їх самостійну роботу з оволодіння педагогічною майстерністю (І. Бех, Є. Бондаревська, В. Давидов, В. Сластьонін та ін.).

Компетентнісний підхід – це підхід, що акцентує увагу на результатах освіти, які визнаються вагомими за межами системи освіти, висуває на перше місце не інформованість людини, а її вміння розв'язувати практичні проблеми. Проблемі компетентнісного підходу присвячено роботи Н. Бібік, Н. Глузман, І. Зимньої, В. Краєвського, О. Овчарук, О. Пометун, В. Серікова, А. Хуторського та ін. Переважна більшість учених переконані, що перехід до компетентнісного підходу означає забезпечення спроможності фахівця мати відповідний потенціал для практичного вирішення життєвих проблем, пошуку свого „Я” у професії.

Істотне значення для розробки моделі підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку має визначення основних вихідних положень – базових принципів. Принципи, як основні ідеї, відображають вимоги до навчально-виховного процесу, що регулюють взаємодію всіх його суб'єктів. Опираючись на концептуальні підходи дослідження, ми виділили сукупність принципів підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку. Охарактеризуємо їх:

- *принцип цілеспрямованості* полягає у тому, що вся навчально-виховна робота і кожне конкретне педагогічне завдання повинні бути спрямовані на формування мотиваційно-ціннісних відносин, соціально значимих якостей особистості, професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, необхідних студентові для надання дошкільникам педагогічної підтримки;

- *принцип інтеграції* припускає взаємозв'язок усіх компонентів процесу навчання, усіх елементів системи підготовки до педагогічної підтримки, він є проведним при розробці цілеполягання, визначення змісту навчання, його форм і методів; цей принцип забезпечує цілісність і системність педагогічного процесу;

- *принцип людиноцентризму* характеризує гуманістичну спрямованість змісту і способів організації освіти; в основі принципу – особистісно зорієнтований підхід, що реалізується за допомогою створення особистісно зорієнтованого освітнього поля; принцип передбачає формування у майбутніх вихователів умінь бачити сутність кожної дитини;

- *принцип практичної спрямованості* відображає максимальну орієнтацію навчання на вирішення студентом конкретних професійно-педагогічних завдань, що забезпечують єдність у свідомості майбутнього вихователя педагогічних цінностей і засобів їх реалізації.

Перераховані вище принципи дають можливість істотно змінити підходи до змісту й організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі з метою підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку.

Для того щоб визначити структуру готовності до педагогічної підтримки необхідно виділити її основні функції. О. Кучерявий розуміє під функцією виконання педагогом дій, орієнтованих на реалізацію усвідомленої мети [5, с.78]. Кожна функція, за словами автора, співвідноситься з комплексом знань, умінь і якостей педагога, одночасно значимих як для її виконання, так і для конструювання цілей підготовки до педагогічної діяльності. Тобто основні функції вихователя дітей дошкільного віку можна визначити, виходячи з урахування специфіки його професійних дій і відносин, у які він вступає (створення сприятливих умов для розвитку особистості дитини); надання дитині комплексної допомоги та підтримки в саморозвитку й самореалізації у процесі сприйняття світу та адаптації в ньому; захист дитини в його життєвому просторі):

- реалізуючи *аналітико-діагностичну функцію*, вихователь вивчає й оцінює індивідуальні особливості кожного дошкільника, сприяє виявленню обдарованих дітей, дітей з особистісними проблемами; прогнозує вплив на дитину з метою надання їй педагогічної підтримки;

- *розвивальна функція* припускає вміння вихователя керувати процесом розвитку дітей дошкільного віку, формувати у них уміння самостійно мислити, стимулювати творчі прояви, забезпечувати проблемні ситуації, що спонукають дошкільників активно проявляти себе;

- для реалізації *мобілізаційної функції* вихователі необхідно знати психолого-педагогічні закономірності розвитку особистісних якостей дітей різного віку; уміти викликати інтерес, зацікавленість, прагнення до активної самостійної діяльності, впливати на емоційно-вольову сферу особистості дитини найбільш раціональним шляхом;

- *орієнтаційна функція* пов'язано з діями педагога, спрямованими на надання дошкільникові допомоги й підтримки в особистісному розвитку.

Розглянуті функції співвідносяться із професійними педагогічними вміннями вихователів і характеризують їх готовність до надання педагогічної підтримки дітям дошкільного віку.

Для побудови цілісної моделі підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки необхідно обґрунтувати педагогічні умови її реалізації. Український дослідник С.Висоцький визначає умови як „динамічний регулятор інформаційних, особистісних, психологічних і педагогічних факторів” [2, с.91]. В.Манько вважає, що педагогічні умови – це взаємозалежна сукупність внутрішніх параметрів і зовнішніх характеристик функціонування, що забезпечують результативність навчального процесу [6]. З урахуванням цього розглянемо педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку.

Формування гуманістичної спрямованості майбутніх вихователів припускає, що основу їх психолого-педагогічної підготовки повинні становити гуманістичні педагогічні цінності. У цьому випадку наукове знання, яким опановують студенти в процесі навчання, з'являється не стільки в онтологічному, гносеологічному значенні, скільки в аксіологічному, ціннісному, тобто виконує ціннісно-орієнтовану функцію в пізнавальній, перетворювальній та іншій діяльності. Реалізація цієї умови припускає здійснення педагогічного керівництва засвоєнням студентами системи загальнолюдських цінностей, розвитку в них цілісної педагогічної та моральної рефлексії, здатності до здійснення адаптивної та гуманістичної функцій педагогічної діяльності, формування здатності до ціннісного осмислення й усвідомлення особливого (що перебуває в основі їх взаємодії з дітьми) та загального (що здійснюється у взаємодії із соціально-педагогічною дійсністю) у їх педагогічній діяльності. Сформованість гуманістичної спрямованості визначається через наявність у майбутніх вихователів таких особистісних утворень, як емпатія, конгруентність, фасилітація, толерантність, рефлексія, здатність конструктивного вирішення проблем, здатність до встановлення суб'єкт-суб'єктних відносин.

Установлення міждисциплінарних зв'язків у процесі навчання здійснюється через змістові, методичні та організаційні аспекти. Змістовий аспект передбачає інтеграцію суспільних, психолого-педагогічних, методичних і спеціальних знань і забезпечує підготовленість майбутнього вихователя до цілісного бачення педагогічного процесу, уміння самостійно інтегрувати, синтезувати знання навколо певної педагогічної проблеми й системно їх застосовувати в процесі рішення професійно-педагогічних завдань. Методичний аспект реалізується за рахунок інтеграції методів навчально-пізнавальної діяльності (проблемний виклад знань, аналіз ситуацій та ін.), науково-дослідної діяльності (евристична бесіда, ділова гра, „мозковий штурм” та ін.) і професійно-педагогічної практики (вивчення, аналіз і творче використання ефективного педагогічного досвіду, виявлення й аналіз педагогічних помилок і утруднень, професійний самоаналіз і самооцінка практичної діяльності та ін.). Організаційний аспект припускає інтеграцію форм навчання (проблемна лекція, проблемні семінари й практичні заняття, творчі групи, методичний практикум та ін.). Міждисциплінарні зв'язки дозволяють сформувати у студентів цілісний системний образ педагогічної підтримки й здійснити взаємодію між окремими дисциплінами.

Забезпечення практико-орієнтованого характеру навчання. Як показує досвід професійної підготовки студентів у вищому навчальному закладі, орієнтація тільки лише на засвоєння теоретичного матеріалу приводить до одержання формальних знань, що впливає на зниження ефективності їх використання на практиці. Це у свою чергу спричиняється виникнення проблем тривалої адаптації випускників вузів, що часом приводить до розчарування в професії, зміні професійної орієнтації. Процес навчання повинен являти собою сукупність різних форм, методів і засобів, за допомогою яких можливо відтворити предметний і соціальний зміст професійної праці, відтворити фрагменти майбутньої професійної діяльності й системи професійних відносин; розвивати професійні здатності студентів. Навчання, у якому за допомогою всієї системи дидактичних форм, методів і засобів моделюється предметний і соціальний зміст майбутньої професійної діяльності студента, а засвоєння ним абстрактних знань накладено на канву цієї діяльності, одержало назву – контекстне навчання (А.Вербицький [1]). Концепція контекстного навчання полягає в тім, що засвоєні знання, а також уміння та навички виступають у професійній діяльності не як предмет, на який спрямована активність студента, а як засіб вирішення професійних завдань. Основною характеристикою навчально-виховного процесу контекстного типу є моделювання мовою знакових засобів предметного й соціального змісту майбутньої професійної діяльності. При цьому здійснюється поступовий перехід від найбільш абстрактних моделей, що забезпечують фундаментальні знання, до більш конкретних, міжпредметних моделей, що відтворюють реальні професійні ситуації. Таким чином, із самого початку студентіві задаються контури його майбутньої професійної діяльності. У цих умовах багато в чому

знімаються труднощі мотиваційного забезпечення навчальної роботи. Вона здобуває для майбутнього вихователя особистісний зміст, оскільки в навчальній діяльності проглядаються контури професії, створюються реальні можливості для переходів від пізнавальної мотивації до професійної та назад.

Організація безперервного педагогічного моніторингу. Об'єктивне оцінювання результатів навчальних досягнень студентів, дає можливість вчасно вносити зміни у форми, методи, засоби та зміст навчального матеріалу. Технологічність оцінки результатів навчання залежить від своєчасного контролю і засобів, які впроваджуються із цією метою. Основні види контролю здійснюються за допомогою педагогічного моніторингу (вхідний, поточний і підсумковий), завданнями якого є: спостереження за станом освітнього процесу та одержання оперативної інформації про нього; своєчасне виявлення змін, що відбуваються в освітньому процесі; попередження негативних тенденцій; здійснення короткострокового прогнозування; оцінювання ефективності технології підготовки до педагогічної підтримки. При визначенні процедури моніторингу враховуються такі вимоги: набір показників моніторингу повинен бути обмеженим і постійним протягом експериментального навчання (опитування, анкетування, рішення педагогічних ситуацій, контент-аналіз, тестування); показники повинні носити оцінний характер.

Охарактеризовані педагогічні умови розуміються нами як сукупність сприятливих організаційно-педагогічних факторів, реалізація яких забезпечує ефективність формування готовності майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку. Для їх реалізації було визначено чотири етапи підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки.

Перший етап – *підготовчий*, основний зміст якого полягає у створенні спрямованості студентів на фундаментальну теоретичну підготовку, майбутню педагогічну діяльність, формуванні установки на спілкування і взаємодію у різних міжособистісних структурах, потребі в наданні педагогічної підтримки дітям дошкільного віку.

Другий етап – *інформаційний*, його метою виступає накопичення теоретичних психолого-педагогічних знань із питань педагогічної підтримки, ознайомлення з її методами й тактиками.

Третій етап – *технологічний*, що дозволяє оптимізувати процес формування вмінь і навичок, необхідних для надання педагогічної підтримки дітям дошкільного віку, забезпечити практичний досвід її реалізації. Цей етап створює передумови для творчого осмислення й використання отриманих теоретичних знань, закладає фундамент подальшого професійного й особистісного вдосконалювання студентів.

Четвертий етап технології – *результативний* – націлений на рефлексію, осмислення студентами досвіду реалізації педагогічної підтримки в умовах реального педагогічного процесу, закріплення та розширення механізмів підтримуючої поведінки в структурі особистості майбутніх вихователів.

Наведений розподіл процесу підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки на етапи багато в чому носить умовний характер, тому що різкої межі між ними провести неможливо. Проте кожний етап характеризується своїми специфічними особливостями: розв'язуваними завданнями, підбором засобів для їх досягнення, методами, застосовуваними при використанні цих засобів, що в підсумку дає можливість більш раціонально планувати й більш ефективно реалізувати поставлені цілі.

Наступним завданням моделювання стало виділення структурних компонентів моделі. Зважаючи на те, що надання педагогічної підтримки характеризує діючу, функціональну сторону педагогічної діяльності вихователя, було виділено такі компоненти готовності студентів до неї:

- *мотиваційний*, суть якого полягає в єдності мотиваційно-ціннісних орієнтацій майбутнього вихователя, в основі яких найвищою цінністю виступає саме дитина;
- *когнітивний* є системою професійних теоретичних знань, необхідних для реалізації педагогічної підтримки дітей дошкільного віку;
- *операціональний* – як сукупність умінь і навичок, необхідних для виконання певних дій з надання дітям педагогічної підтримки;
- *рефлексивний*, що передбачає прогнозування результатів підтримуючої поведінки, організацію процесу рефлексії й контролю змін у розвитку дитини; наявність навичок аналітичного мислення.

Запорукою успішності функціонування розробленої моделі підготовки майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку є науково-методичний супровід цього процесу, під яким розуміється керована спеціально організована продуктивна взаємодія суб'єктів, що припускає впорядковану сукупність наукового змісту й категоріального апарату педагогічної підтримки, впровадження в педагогічний процес вищого навчального закладу інноваційних

технологій, засобів, форм і методів, моніторингових змін, що забезпечують якість формування готовності майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку.

Характеристика науково-методичного супроводу акцентує увагу на тім, що:

- його призначення полягає у створенні педагогічних умов, що сприяють підвищенню ефективності утворювального процесу;
- умови створюються за допомогою спільної діяльності суб'єктів, спрямованої на розвиток рефлексивної свідомості, на форми й способи розвитку компетентності, на формування особистісних якостей, важливих для реалізації підтримуючої поведінки;
- науково-методичний супровід припускає активну роль усіх суб'єктів освітнього процесу, їх готовність до участі в процесі створення цього супроводу;
- науково-методичний супровід припускає виникнення, перетворення та зміну одних форм співробітництва іншими – більш складними й більш високого рівня розвитку;
- науково-методичний супровід носить варіативний характер і повинен бути адекватним розв'язуванню завдань;
- науково-методичний супровід припускає постійний моніторинг змін у рівні підготовки студентів до педагогічної підтримки й організацію у разі необхідності відповідних корекційних заходів.

У межах нашого дослідження науково-методичний супровід представлений такими елементами: змістово-цільовий (знання педагогічних явищ, закономірностей, понять); технологічний (види навчальної діяльності студентів, засоби самонавчання й самореалізації); контроль-рефлексивний (діагностика, що визначає результати діяльності студентів).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі... Таким чином, використання основних положень, представлених у структурно-функціональній моделі, реалізація педагогічних умов і науково-методичного супроводу освітнього процесу дозволяє сформувати мотиваційну сферу майбутніх вихователів, гуманістичну спрямованість їх особистості, компетенцію в області надання педагогічної підтримки, максимально розвинути якості й здібності, необхідні для реалізації гуманістичної парадигми в умовах дошкільної освіти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Вербицкий А. А. Теория контекстного обучения: сущность и практическое значение / А. А. Вербицкий // Школьные технологии. – 2006. – № 4. – С. 41–45.
2. Высоцкий С. В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения / С. В. Высоцкий // Збірник наукових праць. – Одеса, 1999. – С. 90–94. – (Науковий вісник Південноукраїнського державного університету ім. К. Д. Ушинського; Вип. 8–9).
3. Клаус Г. Кибернетика и философия / Г. Клаус ; пер. с нем. – М. : Изд. иностр. лит-ры, 1963. – 531 с.
4. Краевский В. В. Методология педагогики : [пособие для педагогов-исследователей] / В. В. Краевский. – Чебоксары : Изд-во Чуваш. ун-та, 2001. – 244 с.
5. Кучерявый А. Г. Профессиональное самовоспитание будущих педагогов в процессе их целостной подготовки : [моногр.] / А. Г. Кучерявый. – К. : Вища шк., 1999. – 224 с.
6. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В. М. Манько // Збірник наукових праць : [„Соціалізація особистості”] / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К. : Логос, 2000. – С. 153–161. – (Педагогічні науки; Вип. 2)
7. Образцов П. И. Методы и методология психолого-педагогического исследования / П. И. Образцов. – СПб. : Питер, 2004. – 268 с.
8. Хоружа Л. Л. Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія та методика професійної освіти” / Л. Л. Хоружа. – К., 2004. – 45 с.
9. Яковлева Н. М. Теория и практика подготовки будущего учителя к творческому решению воспитательных задач : автореф. дис.... д-ра пед. наук / Надежда Максимовна Яковлева. – Челябинск, 1992. – 37 с.

Аннотация

Н.Н.Колосова

Структурно-функциональная модель подготовки будущих воспитателей к педагогической поддержке детей дошкольного возраста

В статье представлена характеристика структурно-функциональной модели подготовки будущих воспитателей к педагогической поддержке детей дошкольного возраста. Раскрывается ее концептуальная и методологическая основы; обосновываются принципы, функции и педагогические условия; анализируются этапы и основные компоненты. Особый акцент автор делает на описании научно-методического сопровождения, позволяющего оптимизировать процесс профессионально-педагогической подготовки студентов специальности „Дошкольное образование”.

Ключевые слова: педагогическая поддержка, модель, педагогические условия, научно-методическое сопровождение.

Summary
N.N.Kolosova

Structural-Functional Model of Educators Training to Pedagogical Support of Preschool Children

The article presents the characteristics of structural-functional model of future educators training to pedagogical support of preschool children. The conceptual and methodological are discovered; justified principles, functions and educational conditions; the stages and the main components are analyzed. The author makes particular emphasis on describing of scientific and methodological support that allows to optimize the process of professional-pedagogical students training of the specialty „Pre-school education”.

Keywords: educational support, model, pedagogical conditions, scientific and methodological support.

Дата надходження статті:

„31” серпня 2011 р.

УДК 373.3.036.5:82

М.В.КОНОВАЛЬЧУК,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Чернігів)

Сучасні концепції креативної освіти молодших школярів: проблеми та перспективи

У статті розглядається сутність та основні положення креативної освіти, її зв'язок з іншими концепціями творчого розвитку молодших школярів. Презентовано авторський спекурс для майбутніх вчителів початкових класів „Розвиток творчих здібностей молодших школярів”, який є одним із шляхів реалізації ідей креативної освіти в Україні.

Ключові слова: інноваційний розвиток, креативна освіта, розвиток творчих здібностей молодших школярів.

Постановка проблеми в загальному вигляді... На рубежі другого і третього тисячоліть людство опинилося перед принципово новими цивілізаційними викликами, які потребують відповідних знань, компетентностей, внутрішньої позиції особистості, уміння діяти в нестандартних ситуаціях, швидко орієнтуватися у змінних умовах, створювати щось нове, а головне – діяти на засадах гуманності та духовності.

Науково-технічна революція, яка виступала панівною силою над людством упродовж ХХ сторіччя, сприяла поглибленню знань про оточуючий світ, виникненню нових галузей наук, породила колосальний технологічний прорив та спричинила зародження ери інформатизації, комунікації та глобальних мереж. Сьогодні ми є свідками процесів глобалізації, яка виявляється у розширенні й поглибленні міжнародних зв'язків, взаємозалежності суб'єктів світового співтовариства, у наявності багатьох проблем, які вийшли за межі окремих держав і стосуються інтересів усього людства.

За цих умов найбільшого успіху досягають ті держави, які мають висококваліфіковані кадри у високотехнологічних галузях виробництва. Прогрес практично всіх галузей людської діяльності залежить від людей, які нестандартно сприймають навколишній світ, надзвичайно активні, енергійні, здатні генерувати нестандартні ідеї, творчо мислити та самостійно навчатися протягом життя. Отже провідною у державній політиці є проблема обдарованості, творчості, інтелекту, креативної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій... Болючою проблемою освіти нашої країни є переважно репродуктивний тип навчання учнів, що дістався у спадок від радянської освітньої системи. Сьогодні незважаючи на визнання провідними вітчизняними та зарубіжними вченими важливості розвитку творчих здібностей дітей, визнання творчої діяльності основою прогресу людства (Д.Б.Богоявленська, Л.В.Венгер, Дж.Гілфорд, О.М.Лук, В.О.Моляко, Я.О.Пономарьов, В.А.Роменець, О.І.Савенкова, О.Я.Савченко, Е.Торренс та ін.), школа залишається переважно засобом закріплення і відновлення існуючих соціальних структур, інститутом формування „людини знаючої”, замість того, щоб плекати людину дослідницько-інноваційного типу з розвиненими творчими здібностями, активну, ініціативну, здатну опановувати ще не існуючі знання, змінювати своє життя та життя своєї країни на краще.

В освітніх документах нашої країни цій проблемі приділяється чимало уваги. Зокрема, у Національній доктрині розвитку освіти наголошено на необхідності створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України. У Державному стандарті початкової загальної освіти зазначено, що поряд із загальнонавчальною підготовкою